

ΙΜΠΗ ΜΟΥΧΑΜΑΝΤ ΙΜΠΡΑΗΜ
ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ
ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Το Πλοίο του Σουλεϋμάν - Εισαγωγή

Stohastis Publishing House, 1993

The Ship of Suleyman - Safinah-i Sulaymani / سفینه سلیمانی

Introduction of the Greek edition of The Ship of Suleyman / Book review:

https://www.academia.edu/23396049/Safina_i_Sulaymani_Shah_Sulaymans_diplomatic_missions_deeds_in_Thailand_edition_M_S_Megalommatis

Αυτό το κείμενο αποτελεί την Εισαγωγή της νεοελληνικής έκδοσης του συγγραφέντος από τον Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ κειμένου - αναφοράς για τα πεπραγμένα της αποστολής στην οποία αυτός είχε συμμετάσχει. Ο Μουχάμαντ Ράμπια Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ (محمد ربيع بن محمد ابراهيم/Muhammad Rabi` ibn Muhammad Ibrahim) ήταν ο επίσημος σαφεβιδικός γραφέας της αυτοκρατορικής αποστολής στο Σιάμ (Ταϊλάνδη). Υπέβαλε την αναφορά του αυτή στον Σάχη Σουλεϋμάν και ακριβώς γι' αυτό ο τίτλος κάνει λόγο για το Πλοίο του Σουλεϋμάν. Ο Σάχης Σουλεϋμάν βασιλεύσε από το 1668 έως το 1694. Η αποστολή στο Σιάμ ανεχώρησε την 27η Ιουνίου 1685 από το Μπαντάρ Αμπάς (ένα από τα λιμάνια του Γ'ράν στον Περσικό Κόλπο) και επέστρεψε την 14η Μαΐου 1988.

Η μετάφραση έγινε από την αγγλική έκδοση του John O'Kane, The ship of Sulaiman [by ibn Muhammad Ibrahim], London, Routledge & K. Paul [1972]. Η νεοελληνική έκδοση ακολουθεί την αγγλική στην διάρθρωση του κειμένου σε εισαγωγή, τέσσερα κεφάλαια ('μαργαριτάρια') και επιμύθιο. Είναι αναλυτικά σχολιασμένη και επεξηγημένη από τον μεταφραστή. Κυκλοφόρησε ως βιβλίο στις εκδόσεις Στοχαστής το 1993 (368 σελίδες). Το χειρόγραφο βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο.

Περισσότερα για την αγγλική έκδοση: <https://catalogue.nla.gov.au/Record/496059>

Σχετικά με το θέμα (σε φαρσί): https://fa.wikifeqh.ir/کتاب_سفینه_سلیمانی

Εδώ μπορείτε να κατεβάσετε μία από τις ιρανικές εκδόσεις (σε φαρσί):

asmaneketab.ir/product/کتاب-سفینه-سلیمانی-محمد-ربیع-بن-محمد-اب/

Εκδόσεις Στοχαστής, Αθήνα 1993 - Stohastis Publishing House, Athens 1993

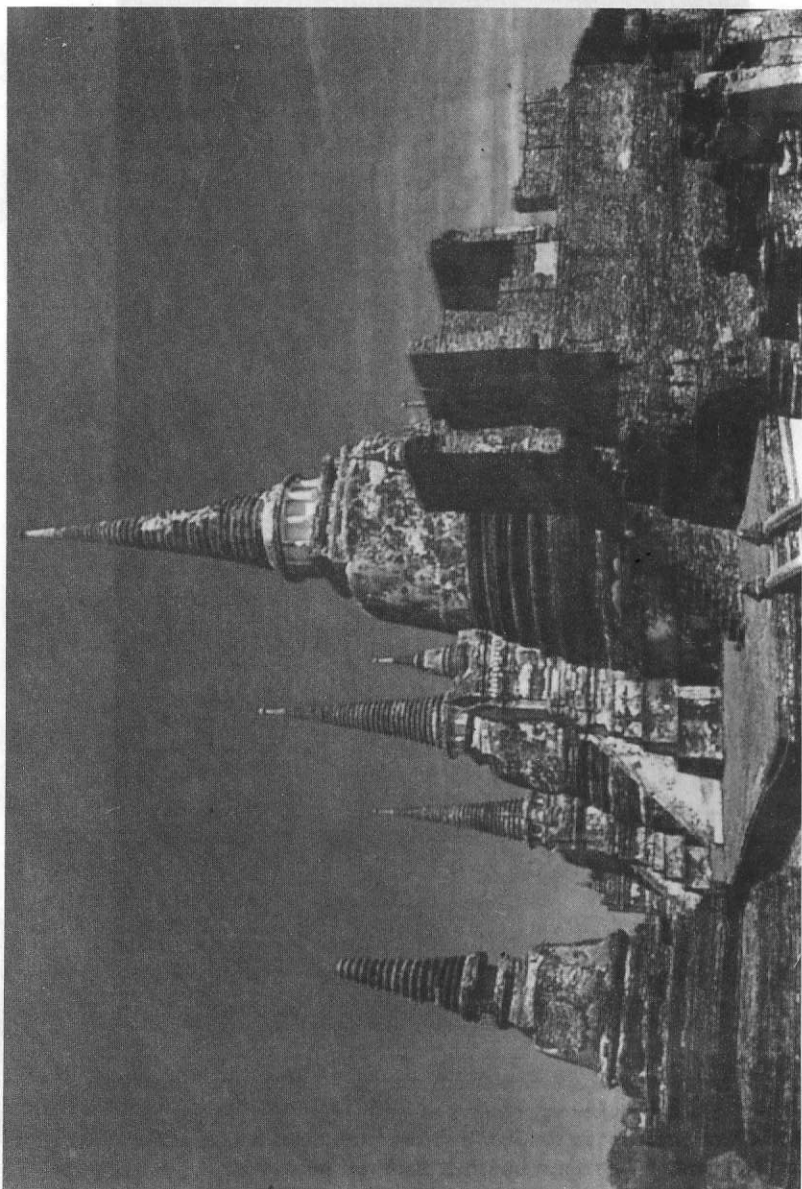
ΙΜΠΗ ΜΟΥΧΑΜΑΝΤ ΙΜΠΡΑΗΜ
ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ
ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Ανακτορικό ντουλάπι — αρχείο βιβλίων. Ξύλο λακαρισμένο. Ύψος 2.18 μ. και πλάτος 1.25 μ. Καθώς το έπιπλο χρονολογείται στα χρόνια του Φρα Ναράι, η διακόσμηση των δυο φύλλων της πόρτας του με τις μορφές ενός Πέρση δεξιά και ενός Δυτικού αριστερά, πιθανολογείται ότι αναπαριστάνει τον πρώην Πέρση πρωθυπουργό και τον δρώντα στα χρόνια του Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ Έλληνα πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Γεράκη.

ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ/ΤΑΞΙΔΙΑ — ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ
Ι.Μ. ΙΜΠΡΑΗΜ: ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ

Ερείπια της Αγιουθθάγια, παλαιάς πρωτεύουσας του Σιάμ μέχρι το 1767.

ΙΜΠΙΝ ΜΟΥΧΑΜΑΝΤ ΙΜΠΡΑΗΜ

ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ

Εισαγωγή—Μετάφραση—Σχόλια

Κοσμάς Μεγαλομμάτης

ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

Τίτλος του έργου στα αγγλικά:
Ibn Muhammad Ibrāhīm: *The Ship of Sulaimān*

Η μετάφραση έγινε από τα αγγλικά
Το κείμενο είναι ολόκληρο και χωρίς συντομεύσεις

Copyright για την ελληνική μετάφραση και τα σχόλια:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ»

ISBN: 960-303-018-X

Χρόνος Α' έκδοσης: Χειμώνας 1993

Φωτοστοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Φωτογραφική αναπαραγωγή:

Γ. Λεοντακιανάκος & Υιοί Ο.Ε.,

Πέλλης & Ελικώνος 11, Χαλάνδρι, τηλ. 6812457, 6841959

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: ΕΥΡΩΤΥΠ ΑΕ

Κολωνού 12-14, τηλ. 5234373

Επιμέλεια έκδοσης: Λουκάς Αξελός

Εξώφυλλο: Στέλλα Γκρανιά

Το φωτογραφικό υλικό του παρόντος τόμου, που αφορά την Περσία, προέρχεται από το φωτογραφικό αρχείο του Κοσμά Μεγαλομμάτη και είναι ανέκδοτο. Το υλικό που αφορά το Σιάμ, μας παραχωρήθηκε ευγενικά από την πρεσβεία της Ταϊλάνδης. Τους ευχαριστούμε.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ»
Μαυρομυχάλη 39, Αθήνα 106 80
Τηλ. 3601956, 3610445

... Κατά τὰ ἡδύσματα ἐκεῖνα ἔτι εἰς πλῆθος, ἃ ἔδω-
κεν βασίλισσα Σαβᾶ τῷ βασιλεῖ Σαλωμών· καί ἡ
ναῦς Χιζάμ ἡ αἴρουσα τό χρυσίον ἐκ Σουφίρ...

Γ' Βασιλειῶν Γ', 10-11

Στη μνήμη του καθηγητή μου Νικολάου Καρμύρη
και στην ανάμνηση του χρυσοῦ των αναζητήσεων

Μερική άποψη της αυτοκρατορικής πλατείας του Ισπαχάν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή του μεταφραστή 11

ΤΟ ΠΛΟΙΟ ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪ-ΜΑΝ

Εισαγωγή 19

Το πλοίο του Σουλεϊμάν 35

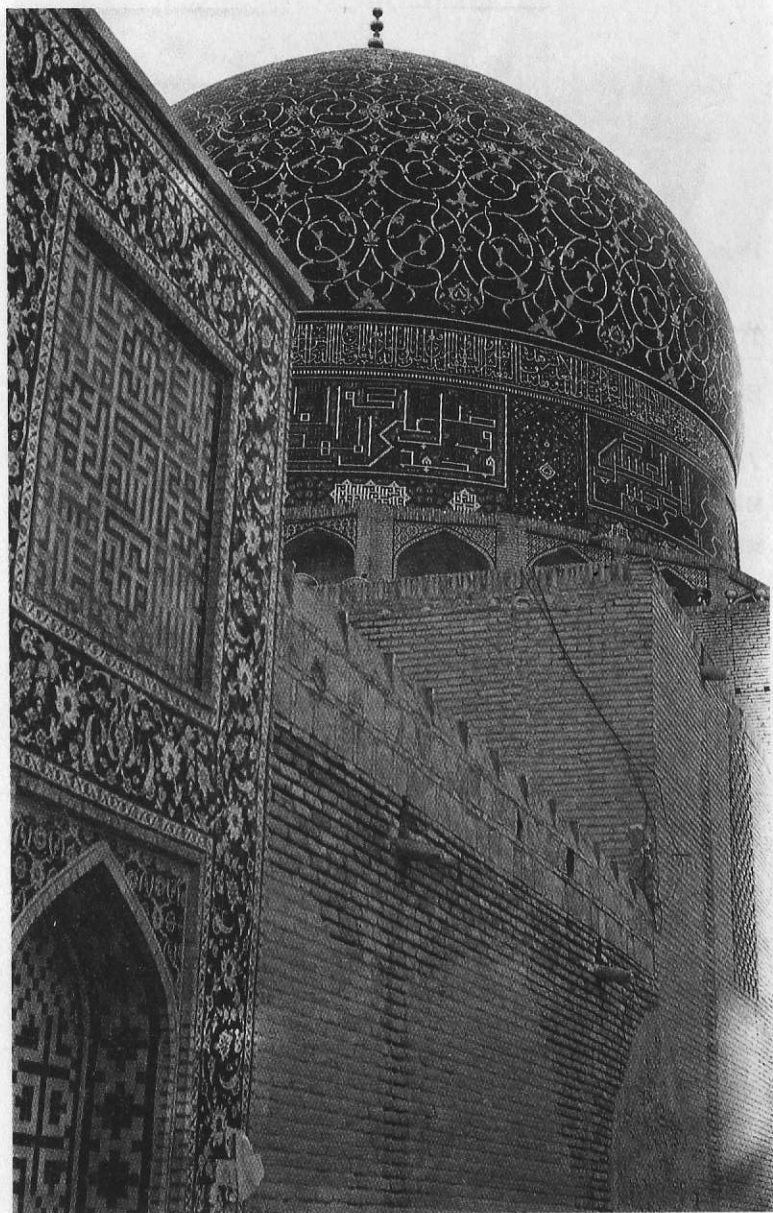
ΜΕΡΟΣ Α΄: Το πρώτο μαργαριτάρι 37

ΜΕΡΟΣ Β΄: Το δεύτερο μαργαριτάρι 67

ΜΕΡΟΣ Γ΄: Το τρίτο μαργαριτάρι 137

ΜΕΡΟΣ Δ΄: Το τέταρτο μαργαριτάρι 241

[ΕΠΙΜΥΘΙΟ]: Η περίπτωση του Αμπού 'λ Χασάν και η πτώση της
Χαϊντεραμπάντ 353

Το Τζαμί του Σάχη (σήμερα «Τζαμί της Παρασκευής») επί της αυτοκρατορικής πλατείας. Ανεγέρθηκε στα χρόνια του Σάχη Αμπάς Α΄.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Πλοίο του Σουλεϊμάν δεν υπήρξε ποτέ! Άλλωστε και ο τίτλος δεν αφορά το πλοίο του Σάχη Σουλεϊμάν αλλά τη διπλωματική αποστολή του Πέρση ηγεμόνα στην Ταϊλάνδη. Οι Πέρσες διπλωμάτες δεν ταξίδεψαν σε ένα κρατικό ή ανακτορικό πλοίο και δε χρησιμοποίησαν ένα, αλλά τρία καράβια (ένα στην πορεία τους προς την Ταϊλάνδη, δύο κατά την επιστροφή). Όμως και ο τίτλος είναι μια ένδειξη λογοτεχνικής ικανότητας του συγγραφέα και περσικής στυλιστικής. Στα περσικά Σαφίνα ή Σουλεϊμάνι σημαίνει τόσο το πλοίο του Σουλεϊμάν, όσο και το σημειωματάριο, ή τις ποικίλες αναφορές του Σουλεϊμάν. Και περί τούτου πρόκειται. Έχουμε να κάνουμε με την επίσημη αναφορά του γραφέα της αποστολής στον ηγεμόνα του, το κείμενο με το οποίο ο Σάχης Σουλεϊμάν (1668-1694) πληροφορείται τα πεπραγμένα της διπλωματικής αποστολής του εκεί. Οι Πέρσες διπλωμάτες έφυγαν από το περσικό λιμάνι Μπαντάρ Αμπάς την 27η Ιουνίου 1685 και γύρισαν την 14η Μαΐου 1688. Σχεδόν τρία χρόνια για να σταλεί η αυτοκρατορική επιστολή και τα συναφή δώρα, ένα σύνολο αντευχαριστιών για την πρότερη επιστολή του Φρα Ναράι, μονάρχη της Ταϊλάνδης προς τον Σάχη. Ανάμεσα στους διπλωμάτες μια καλλιεργημένη προσωπικότητα, ένας πολύ καλά ενημερωμένος για τα λογοτεχνικά ρεύματα της εποχής του, ένας γραφέας, ο Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ, θα κατέγραφε τη μόνη γραπτή μαρτυρία αυτής της αποστολής.

Το χειρόγραφο του Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο. Δεν έχει εκδοθεί παρά σε αγγλική μετάφραση από τον John O'Kane στη σειρά Persian Heritage

Series, η οποία είχε υποστηριχθεί ιδιαίτερα από την Unesco και το Pahlavi Foundation's Royal Institute of Translation and Publication, βασιλικό θεσμό της Περσίας, που μέχρι το 1978 είχε επιμελώς οργανώσει μεταφράσεις και εκδόσεις μέσω των περσικών κειμένων, τροφοδοτώντας ειδικούς και κοινό με πρωτότυπες και συχνά πρώτες παρουσιάσεις ορισμένων από τα πιο αντιπροσωπευτικά είδη μιας τόσο πλούσιας γραμματικής όσο η μέση περσική, της οποίας το μείζον τμήμα δεν έχει ακόμη μελετηθεί και αναλυθεί από ειδικούς. Το βιβλίο *The Ship of Sulaimān* είναι το 11ο της σειράς και εκδόθηκε, όπως και τα άλλα, από τον εκδοτικό οίκο Routledge and Kegan Paul Ltd. Το βιβλίο αυτό που κυκλοφόρησε στο Λονδίνο το 1972 περιλαμβάνει μέσα στις 250 σελίδες του, τον Πρόλογο του Εκδότη (σ. IX-X), τον Πρόλογο του Μεταφραστή (σ. 1-13), τη Μετάφραση (σ. 14-240), τις Σημειώσεις (σ. 241-248) και ένα σύντομο Κατάλογο Ονομάτων (σ. 249-250).

Καθώς ελάχιστα άτομα έχουν μελετήσει το πρωτότυπο (ο μεταφραστής J. O'Kane αναφέρεται σε μόνους τον εαυτό του και τον κορυφαίο ιρανολόγο Jean Aubin) και καθώς δεν έχουν γίνει μέχρι στιγμής μεγάλες δημοσιεύσεις και αναλύσεις του κειμένου (έστω και με βάση την αγγλική μετάφραση), μπορούμε μετά βεβαιότητας να ισχυρισθούμε ότι δεν έχει ακόμη δοθεί η δέουσα σημασία σ' αυτό το κείμενο και δεν έχουν εξαχθεί χρήσιμα συμπεράσματα, πληροφορίες, διασταυρώσεις στοιχείων, ή καταταγμένα νέα δεδομένα. Με μια πρόταση, για την ιστορία της Νοτιοανατολικής Ασίας κατά το δεύτερο μισό του 17ου αιώνα Το Πλοίο το Σουλεϊμάν είναι ένα πραγματικό χρυσωρυχείο. Χρησιμεύει για την ιστορία της Περσίας, της Ινδίας, της Βιρμανίας, της Ταϊλάνδης, της Ινδονησίας, της Κίνας και της Ιαπωνίας. Πολύτιμα είναι τα στοιχεία που δίνει για τα τυπικά βασιλικών αυλών, την καθημερινή ζωή και τα ήθη και τα έθιμα λαών, τους τύπους λατρειών και το περιεχόμενο μύθων πολλών λαών ανάμεσα στην Περσία και την Ιαπωνία. Εξαιρετικά είναι όλα όσα περιέχει για το εμπόριο, την πειρατεία, τη ναυσιπλοία, τις διπλωματικές επαφές καθ' εαυτές, καθώς και τις γεωγραφικές, τις κοσμολογικές και τις αστρονομικές γνώσεις σε μια περίοδο, όπου όλα έχαναν τη μυθική γλαφυρότητα, για να προσ-

λάβουν την επιστημονική στερεοτυπία. Όχι λιγότερο αξιωματώτα είναι όσα αναφέρονται στην εξέλιξη της αποικιοκρατίας και της εμπλοκής των δυτικών δυνάμεων στην όλη νότια Ασία.

Παρ' όλο που φαίνεται μακριά για τους Έλληνες του 17ου αιώνα σημειώνονται δυο Έλληνες: ένας ονόματι Τσελεμπί, που ήταν τοπικός διοικητής μιας περιοχής της Ταϊλάνδης και ο συγγραφέας τον αντιμετωπίζει πολύ φιλικά, καθώς ο Ρωμηός (Ρουμί) αυτός είχε από πιο παλιά προσχωρήσει στο Ισλάμ, και ένας πιο γνωστός, ο Κεφαλλονίτης Κωνσταντίνος Γεράκης (1647-1688), πρωθυπουργός της Ταϊλάνδης και πολιτικός πράκτορας του Λουδοβίκου ΙΔ', ούτως ή άλλως περισσότερο γνωστός από μη ελληνικές πηγές. Για τον καθολικό και ιησουΐτη αυτόν ο Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ δεν εκφράζει παρά εχθρότητα, διότι το εν λόγω άτομο είχε έλθει σε σύγκρουση με την περσική κοινότητα της Ταϊλάνδης. Ωστόσο το Πλοίο του Σουλεϊμάν περιέχει και ως προς το θέμα αυτό πλήθος λεπτομερειακών αναφορών από ένα σπάνιο πρίσμα: αυτό του αντιπάλου. Γνωρίζουμε ότι ο Κωνσταντίνος Γεράκης δεν επιβίωσε πολύ ύστερα από την επίσκεψη της περσικής πρεσβείας. Το 1688, όταν οι Πέρσες έφθαναν πίσω στην Περσία, ο βασιλιάς της Ταϊλάνδης αρρώστησε και εντόπιοι βρήκαν την ευκαιρία, ασφαλώς σε συνεργασία με τους Πέρσες και άλλους μουσουλμάνους, να οργανώσουν ένα πραξικόπημα, κατά το οποίο σκοτώθηκε¹.

Ο Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ ανήκε στην ανακτορική διοίκηση, τη λεγόμενη Χάσσα, η οποία στα χρόνια του Σάχη Σουλεϊμάν είχε αυξήσει τη βαρύτητά της και την επιρροή της εις βάρος της τοπικής αυτοδιοίκησης (Μαμαλίκ). Πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα ότι, αν και το κείμενο μπορεί να θεωρηθεί ιδιαίτερα λογοτεχνικό όχι μόνον για τα σύγχρονα αλλά και γενικότερα για τα νεότερα δυτικά μέτρα, δε θεωρείται καθόλου κάτι τέτοιο από τους Πέρσες. Πρόκειται για μια συνήθη αναφορά ενός Ανατολίτη μουσουλμάνου αξιωματούχου και ο ίδιος ο συγγραφέας δε θα τολμούσε να συγκριθεί με ένα λογοτέχνη της εποχής του. Ο ίδιος δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ένα μορφωμένο μέσο αξιωματούχο της Αυλής και

1. Βλέπε περισσότερα στοιχεία για τον Κ. Γεράκη στη σημείωση 29, σελ. 94.

ούτε στη φιλοσοφία και τη θεολογία θα μπορούσε να προχωρήσει σε διαλόγους επιπέδου έστω ενός χοτζατολεσλάμ. Παρ' όλα αυτά το κείμενό του είναι έρρυθμη πεζή αφήγηση και έχει ομοιοκαταληξία. Είναι αυτονόητο ότι υπήρχαν μέτρα ως προς τα οποία ο ίδιος έτεινε ενόσω έγραφε το κείμενο, για το οποίο πολλές πρόχειρες σημειώσεις θα είχαν κρατηθεί και πολλές από αυτές στη συνέχεια παραληφθεί. Πρέπει να τονιστεί ότι οι μεταφορές είναι σε αραβικά, περσικά, ουρντού, τουρκικά και παστό κείμενα ασύλληπτης ευφυΐας και άπειρες, καθώς χρησιμοποιούνται σχεδόν για κάθε κείμενο, εφόσον κάθε κείμενο πρέπει να είναι λογοτεχνικώς αποδεκτό. Τεράστια εγχειρίδια κυκλοφορούσαν τότε με ατελείωτους καταλόγους δυνατών ανά θέμα μεταφορών. Εξίσου σημαντικό είναι να τονιστεί ότι η φαντασία πρέπει, για όλα τα μουσουλμανικά λογοτεχνικά μέτρα, να ξεχειλίζει από ένα οποιοδήποτε κείμενο. Ένα ξερό αριστοτελικό κείμενο, και τέτοια απαντώνται μέσα στην αιγυπτιακή αραβική λογοτεχνία, θεωρείται απαράδεκτο ιδιαίτερα στην Περσία. Άξιο ιδιαίτερης φιλολογικής μελέτης είναι επίσης αυτό το κείμενο, καθώς φαίνεται ότι ο συγγραφέας είχε επηρεασθεί από το στυλ χιντί (ινδικό ρυθμό).

Πρέπει να σημειώσουμε μερικά διευκρινιστικά θέματα στη συνέχεια, τα οποία πρέπει να διατηρούμε στο μυαλό μας κατά την ανάγνωση του κειμένου.

Σιάμ, ή Ταϊλάνδη, ή Σαχρ Ναβ (περσική ονομασία) σημαίνουν τον ίδιο τόπο, την ίδια χώρα, σε κάθε εποχή. Μέσα στο κείμενο του Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ συνηθέστερο είναι το πρώτο όνομα, συνυπολογισμένων των παραγώγων του.

Πολλές φορές τα ονόματα των μουσουλμάνων είναι σύνθετα. Μερικές φορές δείχνουν τίτλους ή πατρωνύμια. Χατζί σημαίνει αυτόν που έκανε ιερό προσκύνημα, Σαγίντ είναι ο όποιος τυχόν απόγονος του Μωάμεθ, Αμπού δηλώνει τον «πατέρα». Αυτών των λέξεων έπονται τα πραγματικά ονόματα. Αντίθετα, αν ανάμεσα σε δυο ονόματα υπάρχει η λέξη Ιμπν, έτσι-ορίζεται ότι ο πρώτος είναι γιος του δεύτερου. Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ σημαίνει κυριολεκτικά Ιμπραήμ Γιος του Μωάμεθ.

Όταν για έναν υπουργό αναφερθεί ότι είναι ο πρωθυπουργός,

είναι δυνατόν στη συνέχεια το άτομο να αποκληθεί υπουργός εκ νέου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο πρωθυπουργός δεν ήταν παρά ένας υπουργός, ο πιο σημαντικός βέβαια. Δεν αντιστοιχούσε σε πολιτικά ενδιάμεσο επίπεδο μεταξύ υπουργών και ανωτάτου άρχοντα (βασιλιά, εν προκειμένω). Ήταν και αυτός υπουργός, «πρώτος την τάξει».

Όπου μέσα στο κείμενο αναφέρεται Ιρανός και Πέρσης, γίνεται συγκεκριμένη μνεία σε κάτι το διαφορετικό. Πέρσης είναι ο καταγόμενος από το συγκεκριμένο λαό σε καμιά όμως εποχή δεν υπήρξε ένα περσικό κράτος. Οι Πέρσες υπήρξαν πάντοτε ένας από τους λαούς του Ιράν και σήμερα ακόμη η «Περσία» (Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν) δεν είναι περσικό αλλά ιρανικό κράτος, όπου ζουν 1,5 εκ. Βελούχοι, 1,5 Μπαχτιαρί, 1,5 εκ. Λορί, 7 εκ. ποικίλα τουρκικά —αζερικά— τουρκμενικά φύλα, 3 εκ. αραβόφωνοι, 5,5 εκ. Κούρδοι, 2 εκ. Αφγανοί, 0,5 εκ. Αραμαίοι («Ασσύριοι» και «Χαλδαίοι», δηλ. Νεστοριανοί και Ουνίτες Νεστοριανοί), λίγοι Αρμένιοι, λίγοι Εβραίοι και, βεβαίως, κάπου 34 εκ. Πέρσες. Σε παλιότερες περιόδους, όταν το Ιράκ, ο Καύκασος, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και τμήμα της Κεντρικής Ασίας και της Ινδίας ανήκαν κατά περιστάσεις στο Ιράν, η κατάσταση ήταν πιο έντονη. Πρέπει να τονιστεί ότι, πλην της περιόδου των Σελευκιδών (330-250) και των Πάρθων Αρσακιδών (250 π.τ.ε.μ.-224 τ.ε.μ), πάντοτε οι Πέρσες ήταν ο μοχλός των πολιτικών εξελίξεων του ιρανικού κράτους θεσμός συνεχής για 2500 χρόνια πλην της περιόδου της ισλαμικής κατάκτησης (651-932). Ανάμεσα σε όλους τους ιρανικούς (η ίδια η λέξη σημαίνει Άρειους) πληθυσμούς οι Πέρσες υπήρξαν πάντοτε ο μοχλός πολιτιστικών εξελίξεων και δημιουργιών.

Όταν θέλει κάποιος μεταφραστής να αποδώσει σωστά και αυθεντικά τα νοήματα του κειμένου ενός μουσουλμάνου, οφείλει να γράφει με κεφαλαία αρχικά στα ελληνικά τις λέξεις Χριστιανός και Μουσουλμάνος. Οι λέξεις αυτές δε νοούν πάντοτε μια θρησκευτική διαφορά. Όταν συμβαίνει, τότε πρέπει να αποδίδονται με πεζά αρχικά, ως είθισται στα ελληνικά. Συμβαίνει όμως σπανιότατα. Κυρίως οι λέξεις αυτές περιγράφουν φύλα, λαούς με ένα τρόπο εντελώς διαφορετικό από το τι σημαίνει λαός ή φύλο στις δυτικές γλώσσες. Όλοι

οι διαφορετικών γλωσσών μουσουλμάνοι νοούνται ως ένας λαός, οπότε «Μουσουλμάνος» για έναν αραβόφωνο, Πέρση, κλπ., σημαίνει ό,τι για έναν Ιταλό σημαίνει «Έλληνας», «Βούλγαρος», κλπ. Όπως «Μουσουλμάνος» έτσι και «Χριστιανός» σημαίνει λαός, ισλαμικώς νοητό λαό. Αυτή η θέση προέρχεται από την ίδια την ισλαμική διάθεση εξαφάνισης όλων των εθνών διά της αποδοχής της τελικής θρησκείας και της αφομοίωσής τους, καθώς όλα τα αρνητικά στοιχεία της ιστορίας προέρχονται από τα έθνη και τις κακώς θεωρούμενες ως σημαντικές διαφορές τους.

Το ίδιο συμβαίνει και με τη λέξη «Δυτικός», συχνή ιδιαίτερα μέσα στο κείμενο. Γράφεται με αρχικό κεφαλαίο, διότι νοείται ως μια εθνότητα το σύνολο των Χριστιανών δυτικά της νοητής γραμμής μεταξύ της Αδριατικής και της Βαλτικής. Βεβαίως οι Ρώσοι, οι Ρωμηοί ή οι Βούλγαροι δε νοούνται ως «Δυτικοί». Συνεπώς «Δυτικός» είναι υποσύνολο του «Χριστιανός» και μάλιστα θεωρείται το χειρίστο. Η περσική λέξη δεν είναι επιθετικός χαρακτηρισμός (γαρμπί=δυτικός) αλλά εθνικό όνομα που δε σημαίνει ό,τι αρχικά το ίδιο δήλωνε. Η λέξη είναι «Φρανζ» και κυριολεκτικά δηλοί τους «Φράγκους», όμως και στα ελληνικά η λέξη αυτή περιέγραφε πολλούς λαούς όχι μόνον ένα. Είναι προτιμότερη η χρήση του «Δυτικός», για να αποφεύγεται σύγχυση με το φύλο των Φράγκων, που έδωσε το γαλλικό όνομα της Γαλλίας. Η λέξη σε κείμενα μουσουλμάνων ιστορικών πρωτοεμφανίστηκε στις πρώτες αναφορές στους Σταυροφόρους και, όταν η λέξη Φρανζ χρησιμοποιείται σε τέτοιο πλαίσιο, είναι προτιμότερο να αποδίδεται ως «Σταυροφόροι». Αμέσως μετά έλαβε τη γενική έννοια των δυτικών εθνών. Βεβαίως ποτέ το κράτος των Κομνηνών, των Αγγέλων και των Παλαιολόγων δεν αποκλήθηκε έτσι.

Μέσα στο κείμενο συχνά γίνεται λόγος για τις Χώρες από την άλλη πλευρά των ανέμων. Άνεμοι εν προκειμένω καλούνται οι μουσώνες και, καθώς αυτοί φυσούν από τα νότια, χώρες από την άλλη τους πλευρά, την πίσω, από όπου ξεκινούν οι άνεμοι, είναι εκείνες, που δεν υφίστανται τις συνέπειες των μουσώνων, τις ετήσιες βροχές. Είναι ένας τρόπος να αποκληθούν οι χώρες του νότιου ημισφαιρίου σ' αυτά τα

μήκη. Λέγοντάς το ο συγγραφέας εννοεί τις ανατολικές αφρικανικές ακτές νότια της Σομαλίας, τη Μοζαμβίκη, τη νότια άκρη της Μαλαϊκής Χερσονήσου, την Ινδονησία και τα νησιά της Γουϊνέας και του νότιου Ειρηνικού, που ήταν γνωστά.

Κατ' επέκταση ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την Κεϋλάνη και το απώτατο νότιο άκρο της Ινδίας. Ο όρος έχει και βαθύτατη πολιτισμική χροιά. Πρόκειται για τους πιο καθυστερημένους λαούς του κόσμου από κάθε άποψη. Ακόμη και η επιστημονική άποψη σήμερα δικαιώνει αυτή την κρίση.

Η ελληνική έκδοση βασίστηκε στην αγγλική μετάφραση και μικρές διαφοροποιήσεις υπάρχουν, όταν γίνεται σαφές από τα αγγλικά μια όχι επιτυχημένη απόδοση μιας περσικής λέξης, ή μιας έκφρασης. Έγιναν μόνον τα απαραίτητα για κατανόηση ενός όρου ή ενός θέματος και παρουσίαση ενός ιστορικού πλαισίου ή της προέλευσης ενός στοιχείου, σχόλια.

304 χρόνια μετά την επιστροφή του Ιμπν Μουχάμαντ Ιμπραήμ στην Περσία, η Σαφίνα-ι Σουλεϊμάνι μας επιτρέπει κάποιες συγκρίσεις. Ένα γράμμα κάποιου ηγεμόνα δεν απαιτεί ταξίδι τριών ετών για μια διπλωματική αποστολή, όμως η ευγένεια και η σεμνότητα εκείνης της εποχής παρήλθαν, χωρίς ωστόσο να διατηρηθεί μια τόσο πλούσια φαντασία, όχι σε διοικητικά έγγραφα αλλά σε λογοτεχνικά έστω κείμενα. Μπορεί να μην υπάρχουν κάποιες χιλιάδες αποικιοκρατών, διαμένουν τώρα εκεί όμως περισσότερες χιλιάδες ποικίλων δυτικών συμβούλων. Μπορεί να μην τρώνε πια ανθρώπους οι λιγοστοί τότε κανίβαλοι, περισσότεροι όμως πεθαίνουν πρόωρα από την οικολογική κατάρρευση. Η Περσία συνεχίζει να ακτινοβολεί μέσα στο Ισλάμ, η Κίνα και η Ιαπωνία είναι όμως εξίσου πυκνοκατοικημένες και η Ινδία αιώνια βυθισμένη στις πολλαπλές υποδιαιρέσεις της. Το εμπόριο μαχαρικών συνεχίζεται ίσως όχι σε τόσο καλές τιμές και με όχι τόσο θαυμασμό για τα αγαθά του όσο τότε. Η Ταϊλάνδη συνεχίζει να είναι ένα βασίλειο, χωρίς να έχει Κεφαλλονίτη ή Πέρση πρωθυπουργό βεβαίως και χωρίς να διαθέτει τόσο τρομερά ζώα στα δάση της. Όσο τίποτα άλλο απaráλλακτοι συνεχίζουν οι μουσώνες να δίνουν τη ζωή σ' αυτά τα μέρη

και όσο ποτέ άλλοτε συνεχίζουν οι άνθρωποι να αποκαλούν
με διαφορετικό όνομα Εκείνον, που χάρισε τα αρώματα των
μουσώνων για την ενότητα των προς τη δόξα του ύμνων.

Κοσμάς Μεγαλομμάτης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

*Δόξα στο Μόνο Θεό που δικά του είναι όλα τα
θεσπέσια κοσμητικά επίδητα*

Ω! Πλοίο του Σουλεϋμάν, που είσαι άξιο στη θάλασσα της
αληθινής θρησκείας¹ να μεταφέρεις τους ταξιδευτές πάνω απ' τα
φουσκωμένα κύματα, μέσα από τους περιορισμούς της σύγχυ-
σης μέχρις ότου φθάσουν τις ακτές της σωτηρίας τους, εσύ είσαι
το καμάρι, εσύ είσαι η δόξα, εσύ είσαι η ευσεβής αναγνώριση του
Ενός και Μεγάλου Θεού, του Αιώνιου Κυρίου μας.

Μέσα από τις απύθμενες θάλασσες πέρα από τα όρια της
ύπαρξης το Πλοίο της Παντοδυναμίας Του συνέθεσε τις παρού-
σες μορφές των χρόνων μετά τη Δημιουργία². Τόσο αποτελεσμα-
τική είναι η πληθωρική γενναιοδωρία Του, που, κοίτα, δυο στα-
γόνες ικανές να δημιουργήσουν την ουσία των όντων ξεχώρισαν

1. Ως τέτοια νοείται μόνον το Ισλάμ (: «η προς το Θεό υποταγή»), θρησκεία όλων
των κορυφαίων προσώπων της αλήθειας μέσα στην ιστορία, θρησκεία όλων των
προφητών (Αβραάμ, Μωϋσή, Ηλία, Ιησού, Μωάμεθ κ.ά.), της οποίας η πραγμα-
τική μόνο διάσταση και η αρχική επί του κόσμου επιβολή έγιναν από τον τε-
λευταίο προφήτη αλλά οι τάσεις εκφράστηκαν από όλους πριν από αυτόν, κατά
τις μουσουλμανικές διδασκαλίες.

2. Η θεώρηση των προ της Δημιουργίας καταστάσεων είναι παραδοσιακή φιλο-
σοφική απασχόληση του Ισλάμ και όλων των μεγάλων φιλοσοφικών μονοθεϊστι-
κών ρευμάτων της Αιγύπτου, της Ασσυρίας, των Χιτιτιών, της Βαβυλώνας και
της Περσίας. Οι Πέρσες είχαν όμως πάντοτε επιδείξει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον
για τη φιλοσοφική ανάλυση της έννοιας του χρόνου είτε στα προϊσλαμικά, είτε
στα ισλαμικά χρόνια. Ο Ζερβανισμός υπήρξε μια περσική θρησκεία που επέδρα-
σε στην Ινδία, στην Ελλάδα και στη Ρώμη με κεντρικό θεϊκό πρόσωπο τον
Ζερβάν Ακαράνα, δηλαδή τον Ατελείωτο Χρόνο, ο οποίος μέσα σε όλη την
έκταση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ξεσήκωσε στην επιφάνεια τον Κρόνο/
Saturnus.

ΙΜΠΗΝ ΜΟΥΧΑΜΑΝΤ ΙΜΠΡΑΗΜ: ΤΟ ΠΛΟΙΟ
ΤΟΥ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ

Ο πιστός στον Σάχη Σουλεϊμάν γραμματέας της διπλωματικής αποστολής στο Σιάμ θέλησε να συγκρίνει τον ηγεμόνα του με τον Σολομώντα, βασιλιά του Αρχαίου Ισραήλ και Προφήτη του Ισλάμ, γι' αυτό και στην εκτενή αναφορά του έδωσε τον δισημαντο αυτό τίτλο *Σαφίνα -ι Σουλαϊμάνι*. Ζούσε ακόμα σε μια περίοδο, όπου, παρά τις τεχνολογικές ανακαλύψεις, οι παραδόσεις, η μαγεία του Άγνωστου και οι αναφορές στο απώτατο παρελθόν ήταν συχνές. Έτσι, για να περιγράψει τις θύελλες του Ινδικού Ωκεανού, τόνισε ότι ο ίδιος ο Νώε, αν τις μάθαινε, δεν θα κατασκεύαζε μόνον μία Κιβωτό. Και παράλληλα με τα πεπραγμένα της αποστολής αναφέρθηκε σε φτερωτά ψάρια, μάγια για να συλλάβουν κροκοδείλους, καταραμένα φοινικόδενδρα, φτερωτές γάτες, σπηλιές με εκεί κρυδόμενα δουδάλια και εξωτικά πουλιά-φύλακες των αρωματικών δένδρων.

Μέσα από το κείμενο αυτό του τέλους του 17ου αιώνα ξεπροβάλλει μία Υπερδύναμη του Ινδικού Ωκεανού: η Περσία της Σαφεβιδικής δυναστείας, η οποία, αν και βαθιά σιιτική, θυμίζει περισσότερο τον Χοσρόη παρά τον Χομεϊνί. Μια χώρα εκτεινόμενη από την Μεσοποταμία μέχρι την Κεντρική Ασία και τον Γάγγη δεν μπορεί παρά να συγκρούεται με την ευρωπαϊκή διείσδυση προσπαθώντας να την εξοβελίσει από τον ευρύτερο χώρο του Ινδικού. Έτσι, παράλληλα με τα εθιμοτυπικά των ινδοκινεζικών αυλών, το κείμενο διαλαμβάνει διεξοδικά τον πλούτο σε μπαχαρικά και αρώματα, τα χρυσορυχεία και τους τεράστιους πολύτιμους λίθους, που όλα μαζί αποτελούν τις απώτερες σκέψεις των χαμογελαστών υποκλινομένων διπλωματών.

Σ' αυτούς τους δρόμους ο Έλληνας αναγνώστης θα βρει μια ολότελα άγνωστή του διάσταση του Έργου του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως Προφήτη του Ισλάμ και ιερού ατόμου των μουσουλμανικών παραδόσεων. Θα συναντήσει μαχαραγιάδες μουσουλμάνους ελληνικής καταγωγής, γνωρίζοντας έτσι μιαν άλλη διάσταση του ανατολικού ελληνισμού. Και, τέλος, θα εντυπωσιαστεί από την, επίσης ολοσχερώς άγνωστη στην σύγχρονη Ελλάδα, δράση ενός νεότερου πολυμήχανου Οδυσσέα, του Κεφαλλονίτη Κωνσταντίνου Γεράκη, ο οποίος περισσότερο γνωστός από την ιταλική μετάφραση του επιθέτου του (Φαλκόνε) υπήρξε το όργανο της πολιτικής του Λουδοβίκου ΙΔ' στον Ινδικό. Εκατόν τριάντα χρόνια πριν από τον Καποδίστρια στην Ρωσία, ο Κωνσταντίνος Γεράκης στο Σιάμ έγινε σιγά-σιγά από ναύτης πρωθυπουργός, παραμένοντας μέχρι σήμερα ο Έλληνας με το ανώτερο εκτός της χώρας του αποκτημένο αξίωμα.